

داعش یک اندیشه یا یک معامله ؟

فصل سوم بخش سوم:

دو سه روز پیش بود که اخبار تلویزیون ایران را می دیدم و می شنیدم که یکباره مرد روحانی با عمده ای سفید و محاسن بلند در خطاب به حاضران و در غیاب عموم رزمندگان و سربازان گمنام امام زمان ، مقام معظم رهبری ، ملت های سوریه ، عراق و لبنان را مخاطب قرار داد و از پاکسازی آخرین سنگر جنگجویان گروه تروریستی موسوم به دولت اسلامی عراق و شام " داعش " خبر داد و در عین حال به عموم رزمندگان اسلام ، مقام رهبری یعنی آیت الله خامنه ای ولی فقیه و رهبر ایران ، و ملت های سوریه ، عراق و لبنان پایان داعش را تبریک گفت .

<http://www.dailymotion.com/video/x6akmgu>

از اینکه مرد مژده دهنده که با مباحثات بریک فتح موهوم سخن میگفت و مراتب تبریک را از منبر پنجمین کنگره زراعت (کشاورزی) ایران بیان میکرد بلندترین مقام در جمهوری اسلامی ایران یعنی دکتر حسن فریدون روحانی متولد منطقه ء سرخه ولایت سمنان و تحصیل کرده معروف ترین پوهنتون " گلاسگو " سکاتلند بوده است . بر خود واجب دانیستم تا با یک مکث مختصر بر این اظهارات آنچه که دریافت پاسخ مناسب نسبت به این پرسش است که داعش یک گفتمان و اندیشه و یا هم به عنوان یک متاع فزینی باید مورد مطالعه قرار گرفت ؟

داعش به مثابه ظهور یک قرنیت بنیادگرای مذهبی :

همه میدانیم که تیوری که متحجرانه موسوم به داعش یا دولت اسلامی عراق و شام نام یک گروه خاصی نیست که در قلمرو یک جغرافیای خاصی باید مورد مطالعه قرار گیرد و با آن تعامل نمود بلکه یک پدیده عام در عرصه فطرت انسانی است که هر چند برای نخستین بار به علت شرائط ویژه ء سیاسی ، امنیتی و فرهنگی از شام و عراق نمودی بارز یافته است ، اما چنانچه از بدو ظهور این جنبش به نظر می آید میتوان گفت که هسته های با لقهه این اندیشه خشونت گرا در سرتاسر کشورهای اسلامی منجمله کشورهای که از لحاظ مذهبی با اندیشه های به ظاهر اجتهادی دریافت . داعش یا همان جنگجویان

دولت اسلامی را به عنوان یک پدیده از زوایای مختلف و با رویکرد های گوناگون مورد بررسی و تحلیل قرار داد به عنوان مثال با رهیافت سیاسی ، روان شناختی به شناسایی عوامل فرهنگی ، اجتماعی بویژه اقتصادی و مابقیه آن پرداخت و پروژه موسوم به داعش را آنالیزه کرد .

پروژه داعش پیش از آنکه به حیث یک پدیده سیاسی و محصول شرائط خاص اجتماعی و فرهنگی مورد مطالعه قرار داد آنرا باید با معیار های یک گفتمان مذهبی در زمره " قرئت اسلام " سیأ " سی طبقه بندی کرد . چنانچه می بینیم داعش گفتمان بنیادگرا و شریعت گرا است که با دیگر انواع گفتمان های دینی معاصر در جهان اسلام متفاوت است . چنانچه تفکر داعشی بحیث یک پدیده جدید و متعلق با این عصر است اما ریشه های منفرد و عنصری آنرا میتوان در تاریخ جهان اسلام با خارجی گری ، اشعری گری ، سلفی گری و دیگر قرئت های متحجرانه تبارشناسی کرد .

عناصر و مؤلفه های منفرد و پراکنده داعش در وجوه مذهبی آن ، در قرون گذشته و دوران ماقبل مدرن کمتر بحران زا می شد . زیرا ابزار زندگی سنتی حاکم بر آن دوره تاریخی سنتی و متأثر از حرکت عمومی تکاملی جامعه پنداشته میشد که با ورود دوره مدرن یا متأثر شدن جوامع انسانی از پدیده مدرنیته میان گفتمان متحجرانه داعش یا همان قرئت سنگواره ای با تکامل عمومی جامعه حفره ای عمیقی را بوجود آورد . این قلم بارها نوشته ام که در گفتمان سنگواره ای شریعتمدار غیر اجتهادی اعم از تشیع و تسنن نسبت دین و جامعه از مدل پروکروسوتی تبعیت میکند ، (۱) از نظر گفتمان بنیاد گرای شریعت مدار اعم از شیعه و سنی اسلام تخت آهنی است که باید انسان و جامعه را در درون آن قرارداد و کم وزیادهای آنرا با بُرش یا کشش قالب بندی کرد . ریشه تناقض معرفت شناختی گفتمان سنگواره ای بنیاد گرای شریعتمدار در همین جا نهفته است . از آنجائیکه در جهان کنونی منافع مادی حرف اول را میزند و معنویت و ایثار مؤلفه های عهد عتیقه محسوب میشوند میتوان از جنگجویانی که در تعاملات

اجتماعی و سیاسی از میتود پروکروست راهزن افسانه ای یونان به مثابه گفتمان جاده صاف کن نظام های سرمایه داری و ارباب رعیتی سنتی بهره می گیرند و در این عملیه نیازهای اولیه انسانی بسیاری از مبارزین و انقلابیون به بازی گرفته میشوند .

<http://www.dailymotion.com/video/x5tkwc3>

اما این همه عملیه در تاریخ کشورها آنگاه بوقوع می پیوندند که برای استعمار بصورت حقیقی و یاهم مصنوعی زمینه کوچ دادنهای جمعی فراهم گردد . چنانچه داعش یا تفکر سلفی وقرئت سنگواره ای از مذهب به تناسب منافع کشورهای شبه مذهبی مانند عربستان و اسرائیل در خیطه منافع این کشورها عرض وجود کرد و بالاخره این پروژه در مسافرت تاریخی دونالد ترومپ به عربستان روبه زوال نهاد . داعش ویرژین جدید بنیادگرایی شریعتمدار سنگواره ای است که قبلاً از مجاهدین و طالبان تا القاعده یا همان گردانهای موسوم به " عربهای افغان " در جنوب و جنوب غرب آسیا با استفاده از فرصت های تاریخی ای که با اشغال کشور افغانستان توسط ارتش سرخ به شبکه های جاسوسی و سازمان های امنیتی دنیای چپاؤلگراامروزی فراهم آمده بود . باید گفت داعش تفکر نیست که ریشه در خشونت شبه مذهبی دارد و نه میتوان آنرا بصورت کامل از جوامع بشری حذف کرد . به عقیده اکثریتی از روشنفکران نواندیش جهان تا آنگاه که مبارزه با خشونت در وجدان عمومی ملتها به عنوان یک پدیده نفرت انگیز قرار نگیرد نه میتوان ادعا کرد که با کشتار و ویرانی آنرا از میان خواهیم برد . به همین دلیل ناگزیریم دین را به عنوان نقشه عقلانی و اجتهادی تکامل بشر در پارادایم حرکت بسوی ایجاد جامعه مرفه انسانی پالائیش نموده و زمینه ایجاد جامعه توحیدی و ماورائی مذهبی که "انسان برادر انسان" شناخته شده باشد فراهم نمائیم

(۱) پروکروست راهزن افسانه ای یونان بود که درکوه ها و گردنه ها راه بر کاروانیان می بست و اموال آنانرا به غارت می برد ، اما به این کار اکتفا نه میکرد بلکه یک تخت آهنی ی که داشت دستور می داد تا افراد کاروان را یک به یک بر روی تخت بخوابانند ، هرکس که قداندازه اش از طول تخت آهنی کوتاه تر بود به فرمان پروکروست آنقدر از ناحیه سر و پا میکشیدند تا به اندازه تخت شود . اگر قدی بلندتری داشت فرمان میداد تا از ناحیه پا میزان اضافی را آره کنند تا کاملاً در قالب تخت آهنی جای گیرند .